Časopis výzkumu a aplikací v profesionální bezpečnosti (JOSRA). JOSRA Migrace, roč. 6.

Ekonomická aktivita a mobilita Vietnamců v Česku

31.01.2014

ECONOMIC ACTIVITY AND MOBILTY OF VIETNAMESE IN CZECHIA

Eva Janská[1], Tereza Hönigová, Jiří Hasman

[1]*Přírodovědecká fakulta, Univerzita Karlova v Praze, ejanska@natur.cuni.cz*

pracovní migrace vnitřní migrace menšiny

Abstrakt

Vietnamci jsou často v povědomí majoritní populace spojováni s podnikatelskou, maloobchodní činností. Víme však, že značná část jich pracuje i v zaměstnaneckém poměru. Největší koncentrace Vietnamců je při hranicích s Německem a dále pak ve velkých městech, zejména v Praze. Ze studií zaměřených na prostorové rozmístění cizinců mimo jiné vyplývá (např. Čermák, Janská 2011), že koncentrace cizinců je daleko vyšší než u majoritní populace, avšak koncentrace Vietnamců podle Giniho koeficientu se od roku 2001 neustále snižuje. Je to patrně v důsledku rozšiřování své podnikatelské činnosti i mimo okresy sousedící s Německem, kde se uplatňovala silnější kupní síla Němců. Prostorové rozmístění cizinců je vedle zahraniční migrace i významně ovlivňováno i vnitřním stěhováním. Mezi nejčastější důvody pro změnu bydliště u Vietnamců patří právě pracovní důvody a vyšší výdělky.

Klíčová slova: Vietnamci, vnitřní migrace, pracovní migrace

Abstract

Vietnamese are often associated in the minds of the majority population with the business and retail activities. However, a significant part of them work in employment sector. The largest concentration of Vietnamese is at the border with Germany and then in big cities, especially in Prague.On the basis of relevant studies (eg, Cermak, Janská 2011) we can say that the concentration of foreigners is much higher than that of the majority population, even that the concentration of Vietnamese by Ginni coeficient has been decreasing since 2001. It is probably due to the expansion of its business activities outside the districts bordering with Germany, where is stronger purchasing power of the Germans. The most significant movement influencing the spatial distribution of foreigners is international and internal migration. The most common reasons for changing residence are the labor reasons and higher earnings.

Keywords: Vietnamese, internal migration, international migration

Úvod

Vietnamští migranti patří svým počtem po Ukrajincích a Slovácích k třetí nejvýznamnější komunitě v Česku. První migranti přicházeli již v padesátých letech dvacátého století v rámci československo-vietnamských bilaterálních dohod

za účelem rekvalifikačních kurzů a museli se po uplynutí určité doby vracet zpět do vlasti (více např. Brouček 2003). Po roce 1989 byly vztahy přerušeny a znovu navázány podepsáním vzájemných dohod v roce 1994. Mezi lety 1995-2012 došlo ke čtyřnásobnému navýšení populace Vietnamců v Česku, přičemž k největšímu nárůstu došlo po vstupu Česka (2004) do Evropské unie (s maximem 61 115 v roce 2009).

Vietnamci jsou v Česku známi především svou podnikatelskou aktivitou. S výjimkou let před vypuknutím krize (2007-2008), významně převládal počet držitelů živnostenských oprávnění nad zaměstnanci. Nárůst zaměstnanců právě v období zmíněných let (viz graf 1, kdy poměr zaměstnanců vzrostl ze 3 % na 18 % resp. 34 %) lze přisuzovat zejména ekonomickému boomu a potřebou pracovní síly, kterou zprostředkovávaly agentury. Nutné je však zmínit i „falešné“ živnostníky, kdy držitel živnostenského listu pracuje pro někoho jiného - např. jako prodavač. Je tedy třeba brát uváděné počty podnikatelů s určitým nadhledem a kategorii živnostníků tak nepřeceňovat.

Cílem našeho příspěvku je na základě dat z dotazníkového šetření[1] propojit migrační dráhy Vietnamců v Česku s jejich pracovními aktivitami a dále zjistit, po jaké trajektorii se pohybují – zda vzestupně (do sídelně vyšších jednotek) či naopak sestupně (do zázemí měst nebo hierarchicky nižších jednotek). Jaké důvody je k tomu vedou a zda existuje nějaká závislost na vzdělání, pohlaví či rodinném statusu. Zajímá nás také potvrzení/vyvrácení konceptu gateway city, jehož předpokladem je, že imigranti se prvotně stěhují do velkých měst.

Vietnamci v Česku

Doba příchodu Vietnamců do Česka mimo jiné souvisí i s jejich vykonávanou ekonomickou aktivitou. Zatímco tzv. starousedlíci, kteří přišli na naše území ještě před rokem 1989 a nevrátili se zpět do Vietnamu, se stali vůdčími osobnostmi společenského i podnikatelského světa vietnamské komunity v Česku (např. Kocourek 2006, Pechová 2007), ti co přišli během devadesátých let 20. století, začali podnikat prodejem levného textilu, obuvi i drobné elektroniky ze stánků na tržištích. Hofírek (2009) tento stav označuje za počátek vietnamské imigrantské ekonomiky, což charakterizuje jako „soubor institucí a praktik, které jsou primárně zaměřeny na ekonomickou reprodukci. Byly vytvořeny a stále jsou i organizovány vietnamskými imigranty – především podnikateli“ (Hofírek 2009, s. 2). Poslední skupinou jsou pak Vietnamci přicházející do Česka po jeho vstupu do EU. Tato skupina se zpočátku vyznačovala novým fenoménem využíváním služeb zprostředkovatelských agentur, kdy k nám Vietnamci přijížděli rovnou s pracovním vízem za účelem práce (jako dělníci) v továrnách. S nástupem krize a zákazu agenturního zaměstnávání pro občany třetích zemí v roce 2011 se počet dělníků opět výrazně snížil. Např. Kušniráková (2013) tuto skupinu spíše člení na příbuzné starousedlíků a na nově příchozí imigranty. V našem vzorku respondentů se vyskytují migranti ze všech jmenovaných skupin.

Teorie a metodika šetření

Článek přispívá k hlubšímu poznání mobility Vietnamců v Česku, neboť tato problematika ve spojení s pracovní migrací nebyla dosud nikým zpracována. Opíráme se zde o geografické přístupy zaměřené na prostorové rozmístění imigrantů (více např. Čermák, Janská 2011 nebo Novotný, Janská Čermáková 2007). Oproti domácímu obyvatelstvu, kde dominují suburbanizační procesy, u imigrantů převažuje migrace do velkých měst (např. Kinga, Newbold 2007, Ley 2007; Champion, 2005; Wright, Ellis, Reibel 1997). Vycházíme zejména z konceptu gateway city, který je založen na teorii globálních měst (např. Sassen 1991). Populační velikost města přitom nemusí hrát podle Mollenkopfa a Castellse (eds. 1991) rozhodující roli, neboť zde existuje řada specifických faktorů, které utvářejí migrační atraktivitu města (např. etnické sítě, instituce apod. – viz více teorie sítí či institucionální teorie). Ukazuje se, že v případě Vietnamců v Česku toto platí (kromě Prahy) pro regionální, popř. velká města[2].

K celkovému popisu vnitřní migrace Vietnamců na území Česka byla využita data z dotazníkového šetření (viz výše) zaměřeného na vnitřní a zahraniční migraci Ukrajinců a Vietnamců, které proběhlo v měsících březen-květen 2013.

Dotazník byl přeložen do vietnamštiny a ukrajinštiny a následně distribuován přes informační síť organizovanou CVVM (Centrem pro výzkum veřejného mínění). Respondenti byli vybráni kvótním výběrem (kvótní proměnné byly věk, pohlaví a region), který byl nadhodnocen migranty, kteří se stěhovali v Česku minimálně jednou (min 40 % z celkového vzorku). Respondenti vyplňovali dotazníky sami, přičemž tazatelé je vybírali na základě aktuálních informací z relevantních zdrojů (registr obyvatel, nevládní organizace apod.). Celkově bylo vyplněno 912 dotazníků, z toho bylo 445 Vietnamců a 467 Ukrajinců. Pro účely tohoto článku budeme vycházet pouze z údajů o Vietnamcích doplněných údaji z ČSÚ.

Struktura vzorku

Rozložení pohlaví (265 mužů vs. 180 žen) shodně kopíruje celorepublikový poměr 60:40 Vietnamců ve věku od 15 do 65 let. Největší skupinu (82 %) tvoří ekonomicky aktivní respondenti ve věku 25-29 let a 40-44 let, následovanou studenty (13 %), matkami na mateřské dovolené (3 %) a nezaměstnanými (2 %). Z hlediska vzdělání má více jak polovina dotazovaných středoškolské vzdělání ať už s maturitou (32 %) nebo bez maturity (29 %). Pouze základní vzdělání má též 29 % respondentů, z nich ale více než třetina je ve věku od 15 do 19 let, kde je předpoklad zvýšení jejich dosavadního vzdělání. Minimálně je však zastoupené vysokoškolské vzdělání, které mají pouhá 3 % respondentů.

Doba pobytu se pohybuje v rozmezí 1-31 let s průměrnou dobou pobytu cca 11 let. Nejčastějším typem pobytu je trvalý [3] (60 %), zbytek tvoří dotazovaní s povolením k dlouhodobému pobytu. Více jak polovina dotazovaných žije v manželském svazku, většinou stejného etnika. Z hlediska data příchodu do Česka v souboru převažují Vietnamci, kteří přišli na naše území po roce 2000 (58 %), v 90. letech 20. stol. přijela třetina dotazovaných (z toho pětina v letech 1997 a 1998). Naopak nejslabší skupinou jsou tzv. starousedlíci, kteří se přestěhovali z Vietnamu ještě před rokem 1989 (9 %).

Trajektorie stěhování

Zahraniční migrace – místo příchodu do Česka

Z výsledků analýzy vyplývá, že Vietnamci si nevybírali jako gateway (vstupní bránu) pouze Prahu (22 %), ale i významná regionální centra (27 %) a velká města (36 %). Ukázalo se, že důvodem příchodu do Česka byly rozhodujícími důvody: přítomnost příbuzných a přátel (32 %), možnost podnikání (21 %) a práce (11 %) a rozhodnutí jiného člena rodiny (21 %). Ukazuje to na důležitost rodinných vazeb a etnického podnikání, s kterým jsou Vietnamci často spojováni. Strategie výběru vstupního místa se ale lišila v závislosti na době příchodu. Zatímco si migranti z první vlny (tzv. starousedlíci) vybírali spíše krajská města (Brno, Hradec Králové, Pardubice, Ostrava, Plzeň), event. Prahu, migranti z druhé vlny směřovali i do příhraničních regionů (pětina), Prahy a krajských měst. Velká města (36 %) si jako svoji vstupní bránu vybírali migranti ze třetí vlny (po roce 2000), a to jak v příhraničních regionech (zejména v Ústeckém a Karlovarském kraji), tak i kraji Středočeském a Jihočeském. Následovaly pak regionální centra (27 %), zejm. Ostrava, Ústí nad Labem, Brno a cca 22 % mířilo do Prahy.

Důležitým kritériem pro výběr prvního bydliště v Česku bylo pro respondenty místo, kde již žili jejich příbuzní (32 % respondentů). Pro další byla významným faktorem možnost podnikání (21 %). Stejné množství respondentů také uvedlo, že neměli možnost ovlivnit výběr svého prvního bydliště, protože za ně rozhodoval někdo jiný z rodiny. Ve většině případů se jednalo o studenty a děti do 26 let. Velmi zřídka hrála roli ve výběru bydliště nabídka ubytování, což lze přisuzovat možnosti, kdy ubytování sehnali příbuzní (kteří byli často uváděni jako hlavní kritérium). Na druhou stranu se ukázalo, že přítomnost krajanů v okolí bydliště není pro jeho výběr důležitá pro 48 % respondentů. Lze to vysvětlit tím, že se při výběru mohli spoléhat na pomoc příbuzných. Zajímavé bylo propojení důvodů k přistěhování se sídelní hierarchií. Do velkých měst se Vietnamci stěhovali, protože za ně někdo rozhodl. U regionálních center hrála důležitou roli přítomnost příbuzných a za podnikáním směřovali do malých měst a vesnic, ale i naopak do Prahy.

Ukazuje se tak, že migrační chování respondentů je ovlivněno přítomností příbuzných a možností podnikat, což je i v souladu s teorií sítí, či institucionální teorií (viz více Massey et al. 1993).

Vnitřní stěhování

Celá jedna čtvrtina dotazovaných žije po svém příchodu do Česka stále na stejném místě a za celou dobu svého pobytu se nikdy nestěhovala. Zbylá část respondentů se stěhovala nejčastěji jednou až dvakrát, někteří dokonce šestkrát. Polovina celého souboru (219) měnila svá bydliště v rámci kraje či celé republiky, přičemž 64 % z nich se stěhovalo mezi jednotlivými kraji. Dalších přibližně sto dotazovaných se však stěhovalo pouze v rámci jedné obce.

Z hlediska genderu se u Vietnamců, stejně jako u majoritní populace, projevuje vyšší počet stěhování u mužů než u žen. Ty se v porovnání s muži většinou nestěhují vůbec či maximálně 1-2x, zatímco muži jsou ochotní se stěhovat vícekrát (téměř 2x více mužů než žen bylo ochotno se stěhovat ě a vícekrát). Důvody k přestěhování jsou u mužů i žen stejné. Převažuje stěhování za lepšími pracovními podmínkami a výdělkem. Často bylo uváděno i nevyhovující bydlení ať už z důvodu malé velikosti nebo ceny, případně chtěli respondenti bydlet v blízkosti svých známých nebo příbuzných. Pouze ve dvou případech bylo důvodem migrace uvedeno studium na střední škole (Most) a vysoké škole (Brno). Jen šest mužů a tři ženy ve věku kolem 30 let měnili svá bydliště, protože se chtěli osamostatnit od rodičů. V těchto případech se však jednalo pouze o stěhování v rámci obce, nebo do velmi blízkého okolí a žádný z nich se dále již nestěhoval. Z důvodu ukončení nájemní smlouvy měnilo své adresy 6 % dotazovaných (10 žen a 17 mužů s věkem kolem 40 let) a to nejčastěji v rámci Prahy a jejích městských částí. Stav ani vzdělání nemá na počet stěhování žádný vliv.

Intenzita migrace respondentů mírně klesá s délkou jejich pobytu. Neplatí však, že by s rostoucí délkou pobytu Vietnamci přestali úplně migrovat. Nejčastěji se stěhují respondenti s délkou pobytu 10 nebo15 let.

Nezaznamenali jsme žádnou změnu týkající se rozložení bydlišť respondentů podle prvního a současného místa pobytu. Pouze u kategorií malá města, vesnice a zázemí byl zaznamenán mírný úbytek ve prospěch větších sídel. Skutečnost, že rozložení Vietnamců v různých typech obcí zůstalo stejné, je dáno i tím, že většina migrujících respondentů si při svém stěhování vybírala obec stejné velikosti. Také migrační proudy mezi dvěma typy obcí jsou téměř stejně početné. Jinak řečeno, jestliže se 26 respondentů přestěhovalo z velkých měst do regionálních center, pak opačným směrem (tj. z regionálních center do velkých měst) se stěhovalo 23 respondentů. Tedy migrační saldo je už všech skupin nízké (-7 u vesnic a +7 u velkých měst).

Nejsilnější migrační proudy probíhají mezi Středočeským krajem a Prahou. Přičemž Středočeský kraj společně s Moravskoslezským a Zlínským patří k nejvíce ziskovým oblastem, naopak ztrátovými jsou kraje Jihomoravský, Olomoucký a Liberecký. Bez ohledu na tato fakta žije v současnosti nejvíce respondentů stále v Praze, Ústeckém a Karlovarském kraji.

Práce a stěhování

Profesní dráha imigrantů se liší v závislosti na době příchodu do Česka. Vietnamci, kteří přišli do Česka před rokem 1989, byli zaměstnaní na různých dělnických pozicích, případně se jednalo o studenty odborných učilišť (např. Kocourek 2006 a Pechová 2007). Pokud však zůstali i po sametové revoluci, stali se z nich významní podnikatelé a byznysmeni vietnamské komunity u nás. To, že příchod do Česka ovlivňuje jejich další profesní kariéru, dokládá i naše šetření (viz grafy 2 a 3), kdy většina migrantů patřila ve Vietnamu buď k ekonomicky pasivnímu obyvatelstvu (38 %), nebo pracovala na dělnických pozicích (26 %), zatímco v Česku se většina z nich stala podnikateli. U druhé vlny migrantů také významnou skupinu tvořili respondenti, kteří se původně ve Vietnamu živili jako různí tovární či zemědělští pracovníci, přičemž po příchodu do Česka se rychle přeorientovali na maloobchodní činnost a začali pracovat jako prodejci rozličného zboží. Jejich podíl se v průběhu let ještě zvýšil na úkor dělníků a studentů. Naopak

skupina větších podnikatelů vzrostla jen nepatrně. Ve třetí vlně migrantů se projevil nový migrační fenomén, a sice vietnamští agenturní pracovníci mířící cíleně za prací do českých továren (např. Pechová 2007). Naše skupina respondentů však tento trend nepotvrzuje a situace odpovídá následkům vzniklých z důvodů světové krize (viz též výše) - agenturní dělníci jsou již zpátky ve Vietnamu či se přeorientovali na podnikání. Struktura zaměstnanosti se tak podobá respondentům z druhé vlny. Na vzorku není vidět žádný nárůst v dělnických profesích, což by dokládalo přítomnost agenturních pracovníků a také jen velmi málo respondentů označilo sebe sama za zaměstnance či klienta nějaké agentury.

Celkově změnila pozici v zaměstnání pětina dotázaných, buď si polepšili a postoupili v pracovním žebříčku do vyšších pozic (například z drobných prodejců se stali podnikateli a vedoucími malých podniků), nebo opustili své dělnické profese ve prospěch obslužné sféry. Neplatí ale, že by se tito migranti stěhovali častěji než ti, co profesi neměnili. Naopak většina se stěhovala maximálně jednou, a to hlavně v rámci jednoho kraje. Významný je také vztah počtu stěhování a současného postavení v práci: ti působící jako zaměstnanci se stěhovali zpravidla právě jednou, samostatní podnikatelé nejméně třikrát a podnikatelé pracující v nějakém podniku na živnostenský list obvykle místo svého pobytu vůbec neměnili. První stěhování bylo též ovlivněno důvody příchodu do prvního bydliště. Ti, kdo uvedli jako hlavní důvod práci, pak z 90 % změnili své první bydliště.

Minimálně vylepšení kvality současného zaměstnání oproti prvnímu zaměstnání v Česku potvrdilo 75 % respondentů. Pouze 7 % zhodnotilo kvalitu svého současného zaměstnání záporně, přičemž je zajímavé, že i přes tento fakt je většina z těchto respondentů spokojena s pobytem v Česku po finanční stránce a v časovém horizontu pěti let neplánuje stěhování zpět do Vietnamu či do jiné země. Je možné, že jejich negativní hodnocení je spjato spíše s klimatem na pracovišti než s finanční odměnou. Téměř polovina všech respondentů totiž uvedla, že je na svém pracovišti vystavena časovému tlaku a pracovnímu přetížení, případně nějaké formě obtěžování a diskriminace. Je to však očekávatelným a logickým důsledkem téměř nepřetržité pracovní doby s minimem volna, kterou Vietnamci absolvují při provozování své živnosti. Navíc lze o nich říci, že se oproti ostatním stěhovali výrazně podprůměrně, což lze vysvětlit nedostatkem sebedůvěry a možná i prostředků potřebných ke změně bydliště.

Vliv počtu stěhování na současné výdaje na bydlení i celkový příjem domácnosti je celkem slabý. Lze však říci, že ti, kdo se stěhovali dvakrát, platí za bydlení nejvíce a řadí se i nejčastěji do nejvyšších dvou příjmových kategorií. Naopak stěhoval-li se někdo jen jednou či naopak třikrát a více, platí za bydlení o něco méně než ten, kdo se nestěhoval vůbec.

Závěr

Obecně lze říci, že nejčastějším motivem migrace jsou ekonomické důvody. Možnost práce a přítomnost již usazených krajanů jsou významnými předpoklady pro příchod nových migrantů, a to v souladu s neoklasickou, institucionální teorií či teorií sítí. Platí to pochopitelně i pro vietnamskou populaci v Česku, která je nejvíce spjata s podnikatelskou činností (viz graf 2). Na základě výsledků dotazníkového šetření lze potvrdit následující:

- Důvody pro příchod do Česka se shodují s důvody ovlivňujícími výběr prvního bydliště: přítomnost příbuzných a přátel, možnost práce/podnikání a dále skutečnost, že za ně rozhodoval někdo jiný (platí nejčastěji pro nezletilé migranty).
- Jako vstupní bránu do země si kromě Prahy většina migrantů zvolila regionální centra, velká města a regiony sousedící na západě s Německem. Místo prvního bydliště se ale liší v závislosti na době příchodu do Česka: zatímco vlna tzv. starousedlíků směřovala kromě Prahy do krajských měst/regionálních center, ti co přišli v 90. letech a dále směřovali i do pohraničí a velkých měst.
- Vnitřní stěhování je ovlivněno jak pohlavím (muži se stěhují více než ženy), tak i postavením v zaměstnání. Počet stěhování též souvisí s kvalitou zaměstnání, když čím více se migrant stěhuje, tím je ve své práci spokojenější. Intenzita migrace respondentů mírně klesá s délkou jejich pobytu.

- Téměř všichni migranti jsou spokojeni se svým současným zaměstnáním v Česku oproti předchozí profesi (především po finanční stránce) a neplánují se v následujících pěti letech stěhovat zpět do Vietnamu. Zároveň by ale uvítali, kdyby byli méně často ve své práci vystavováni časovému tlaku a pracovnímu přetížení.

Ze závěrů tedy vyplývá, že příchod Vietnamců do Česka a jejich usazení je etnicky podmíněno, přičemž cílovými sídly jsou kromě Prahy i regionální centra (Ústí n. Labem, Ostrava, Brno, Plzeň, Karlovy Vary) a velká města (např. Teplice).

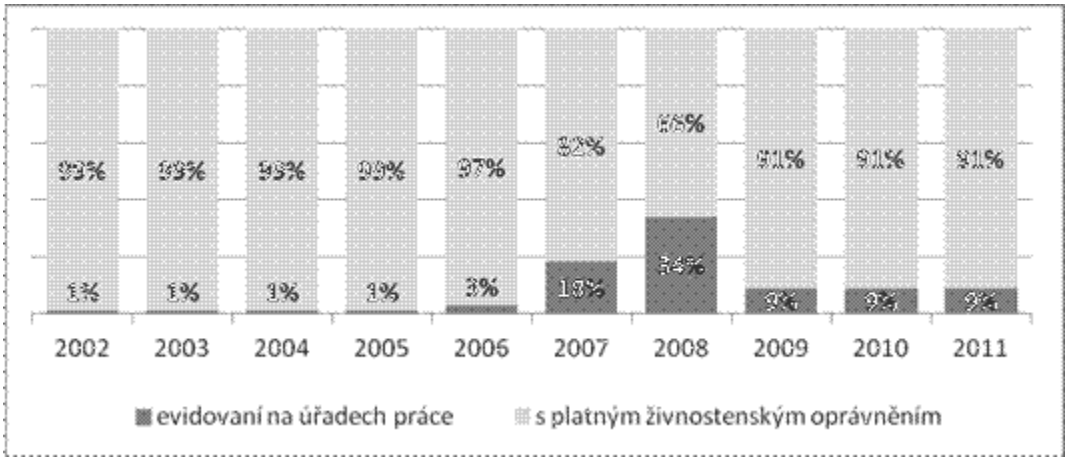

Graf 1: Zaměstnanost Vietnamců podle typu ekonomické aktivity v letech 2002 – 2011 (zdroj dat: ČSÚ, vlastní výpočet)

Image not found or type unknown

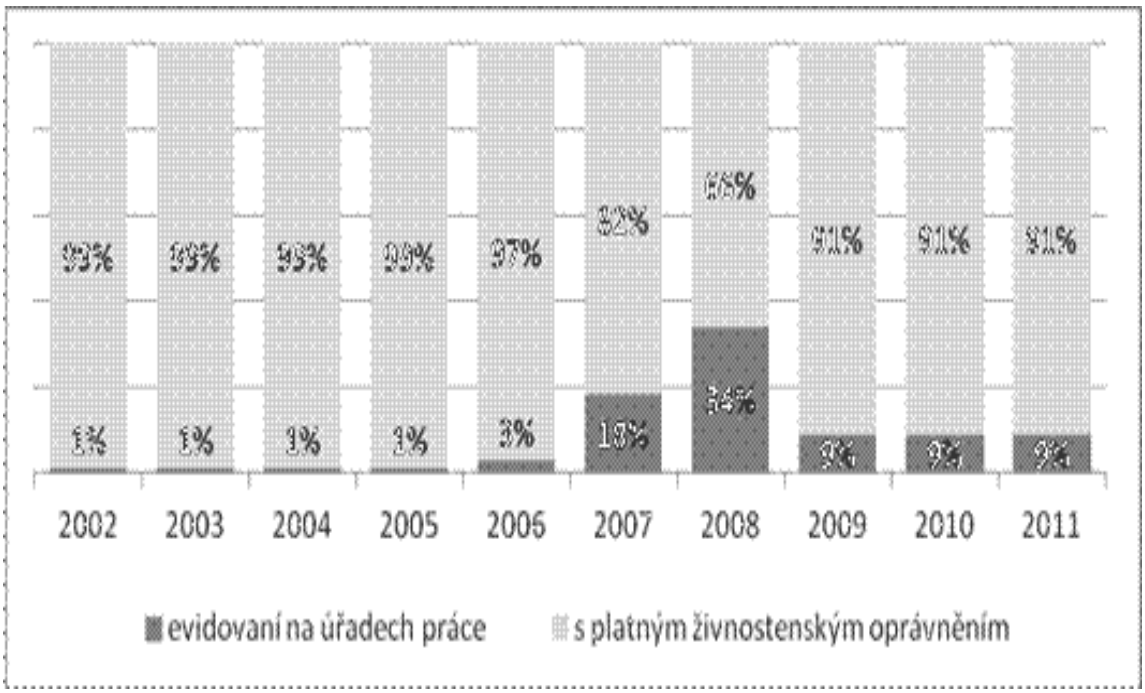

Graf 2: Původní a současná profese Vietnamců v Česku (zdroj dat: dotazníkové šetření)

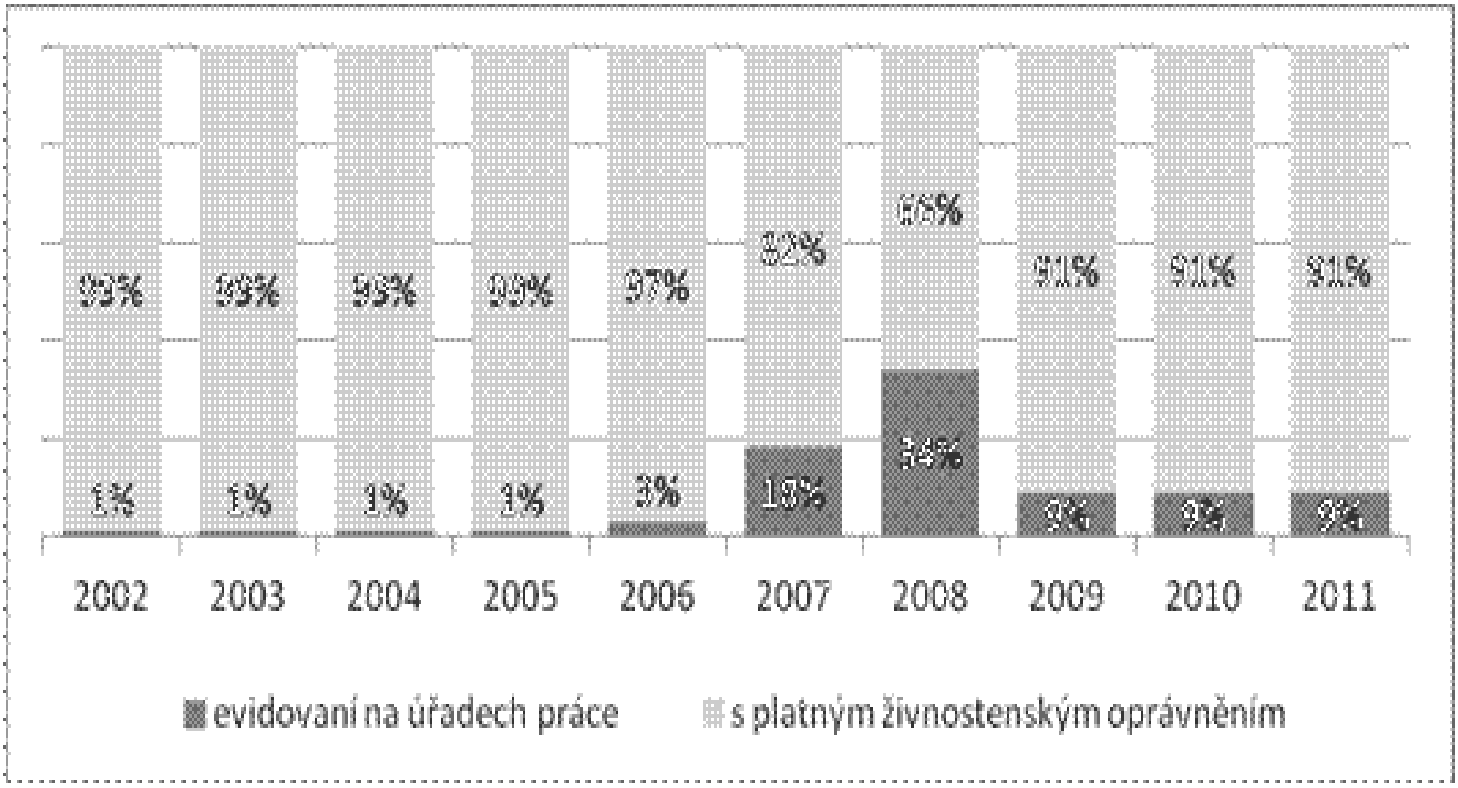

Graf 3: Vývoj zaměstnanosti migrantů ve Vietnamu a v Česku (zdroj dat: dotazníkové šetření)

Literatura

- BROUČEK, S. 2003. *Aktuální problémy adaptace vietnamského etnika v ČR*. Etnologický ústav AV ČR, 2003. 121 s.
- Champion AG. 2005. *The counterurbanisation cascade in England and Wales since 1991 : the evidence of a new migration dataset*. BELGEO 1–2: 85–101.
- *Cizinci v České republice 2011*. Praha : Český statistický úřad, 2011
- ČERMÁK, Z; JANSKÁ, E. 2011. Rozmístění a migrace cizinců jako součást sociálněgeografické diferenciace Česka. *Geografie*, 2011roč. 116, č. 4, s. 422-439.
- Český statistický úřad. 2012. *Cizinci : zaměstnanost : datové údaje* [online]. Český statistický úřad, 20.4. 2012 [cit. 2011-04-27]. Dostupný z WWW: <http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/datove_udaje/ciz_zamestnanost#cr>.
- HOF9REK, O. 2009. Vietnamská imigrantská ekonomika v České republice. *MigraceOnline* [online], 1. 6. 09 [cit. 2011-04-27]. Dostupné z WWW: <http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=2185257>.
- KING, K.; NEWBOLD, K.B. 2007. Internal migration dynamics of Canadian immigrant gateways : Toronto as an origin,way-station, and destination between 1991 and 2001. *Canadian Journal of Regional Science*, 2007, no. 30, s. 243–262.
- KOCOUREK, J. 2006. Vietnamci v ČR. *SOCIOweb* [online] [cit. 2011-04-27]. Dostupné z WWW: < http://socioweb.cz/upl/editorial/download/124_socioweb_5.pdf>.
- KUŠNIRÁKOVÁ, T. 2013. *Vietnamci v Česku a ve světě : migrační a adaptační tendence*. Disertační práce. Praha : Univerzita Karlova.
- LEY, D. 2007. Countervailing immigration and domestic migration in gateway cities : Australian and Canadian variations on an American theme. *Economic Geography*, 2007, no. 83, s 231–254.
- MOLLENKOPF, J. H.; CASTELLS, M. eds. 1991. *Dual City : Restructuring New York*. New York : Russell Sage Foundation, 1991. 484 s.
- NOVOTNÝ, J.; JANSKÁ, E.; ČERMÁKOVÁ, D. 2007. Rozmístění cizinců v Česku a jeho podmiňující faktory: pokus o

- kvantitativní analýzu. *Geografie*, 2007, roč. 112, s. 204–220.
- PECHOVÁ, E. 2007. Migrace z Vietnamu do ČR v kontextu problematiky obchodu s lidmi. *La Strada* [online], 2007 [cit. 2011-04-27]. Dostupné z WWW: < http://aa.ecn.cz/img_upload/224c0704b7b7746e8a07df9a8b20c098/Zprava_migrace_Vietnam.pdf>.
- WRIGHT, R.; ELLIS, M.; REIBEL, M. 1997. The linkage between immigration and internal labour migration in large metropolitan areas in the United States. *Economic Geography*, 1997, vol. 73, s. 234–254.

[1] Dotazníkové šetření proběhlo na základě projektu GAČR č. P404/12/1014: Migrační vztahy cizinců (a domácího obyvatelstva) v Česku: koncentrační nebo difuzní procesy.

[2] Regionální centra=krajská města, velká města (nad 10 tis.obyvatel), malá města 2-10 tis obyvatel, vesnice do 2 tis.

[3] Pět let nepřetržitého dlouhodobého pobytu je nutné k žádosti o udělení pobytu trvalého.

Vzorová citace

JANSKÁ, Eva; HÖNIGOVÁ, Tereza; HASMAN, Jiří. Ekonomická aktivita a mobilita Vietnamců v Česku. *Časopis výzkumu a aplikací v profesionální bezpečnosti* [online], 2013, roč. 6, speciální č. Migrace. Dostupný z WWW: < http://www.bozpinfo.cz/josra/josra-migrace/vietnamci-v-cesku.html>. ISSN 1803-3687.

Autor článku:
Bc. Tereza Hönigová
Mgr. Jiří Hasman
RNDr. Eva Janská, Ph.D.